

В. С. Коваль

Німецько-польська війна

НІМЕЦЬКО-ПОЛЬСЬКА ВІЙНА 1939 – військова операція збройних сил нацистської Німеччини та Словаччини (після Мюнхенської угоди 1938 її контролювала Німеччина), внаслідок якої територія Польщі була окупована, а її частини анексовані сусідніми державами, зокрема СРСР. Осн. причина нападу – намагання А. Гітлера завоювати «життєвий простір» для «арій. раси» у Центр. і Сх. Європі та створити стратегічно важливий плацдарм для нападу на СРСР. Щоб запобігти втручання керівництва СРСР у конфлікт, А. Гітлер у серпні 1939 домовився з Й. Сталіним про розподіл сфер впливу в Сх. Європі (див. Молотова–Ріббентропа Пакт). Напад Німеччини на Польщу розпочався 1 вересня 1939 о 4-й год. 45 хвилин одночас. ударами авіації по аеродромах і вторгненнями танків та піхоти із 3-х сторін: із Пн., зі Сх. Пруссії та Померанії, наступали 3-я і 4-а нім. армії, із 3х. – 8-а й 10-а армії, з Пд., через Словаччину, – 14-а армія (загалом 1,6 млн солдатів та офіцерів, 2800 танків, 6 тис. гармат і мінометів, бл. 2 тис. літаків). Польща могла виставити 870 танків і танкеток, 4,3 тис. гармат і мінометів, 407 літаків і бл. 1 млн солдатів та офіцерів, але мобілізувати їх вона не встигла. У відповідь на напад Велика Британія та Франція висунули Німеччині ультимативну вимогу негайно припинити агресію проти Польщі і протягом 48 год. залишити її територію. Не отримавши відповіді, вони оголосили Німеччині війну, хоча реал. військ. допомогу Польщі не надали. Отже, 1 вересня 1939 вважають поч. Другої світової війни. Польс. армія виявилася технічно та оперативно-тактично неспроможною зупинити нім. війська, що у 1-й пол. вересня 1939 захопили передмістя Варшави й більшість тер. Польщі. Незважаючи на героїзм польс. військ, нім. танк. угруповання зламали їхній організов. опір, після чого ліквідували військ. підрозділи. 6 вересня 1939 польс. уряд вирушив до Любліна, прямуючи на Львів, проте у зв'язку з катастроф. розвитком воєн. подій змінив напрям і зупинився поблизу м. Коломия (нині Івано-Франківська обл.). 17 вересня 1939 на тер. 3х. України та 3х. Білорусії вступила Червона армія, наступ. дня польс. уряд і командування переїхали до Румунії, а звідти – до Франції. Німці не штурмували Варшаву, але обстрілювали артилерією й бомбардували з повітря, внаслідок чого 27 вересня 1939 її гарнізон капітулював. Бої з німцями тривали у Польщі до поч. жовтня 1939, у складі польс. армії у них брали участь українці із зах.-укр. земель. Втрати польс. армії оцінюють у 66,3 тис. вбитими, 133,7 тис. пораненими, 420 тис. полоненими; нім. втрати – у 10,6 тис. вбитими, 30,3 тис. пораненими, 3,4 тис. зниклими безвісти.

Рекомендована література

1. Коваль В. С. Довкола радянсько-польської війни 1939 р. К., 1991;
2. Резмер В. Позиція і участь українців у німецько-польській кампанії 1939 р. // Україна – Польща: важкі питання. Т. 4. Варшава, 1999;
3. Бишоп К., Джордан Д. Триумф и крах III Рейха: Через «Блицкриг» к падению Берлина / Пер. с англ. Москва, 2008.

Бібліографічний опис:

Німецько-польська війна / В. С. Коваль // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-74485>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).